

De uitdaging van de ware dialoog na de aanslagen in Parijs

Corriere della Sera

13/02/2015

Geachte redactie,

Er is sinds 7 januari veel gesproken over wat er in Parijs is gebeurd. Iedereen heeft een moment van verwarring of angst gekend. De vele analyses hebben interessante uitgangspunten opgeleverd om een zo complex probleem te begrijpen. Maar een maand later, nu het ritme van het dagelijks leven opnieuw de overhand heeft gekregen, wat is er nu van over? Wat kan ervoor zorgen dat deze feiten, die toch zo verontrustend zijn, niet weer gauw uit het geheugen worden gewist? Om ons te helpen herinneren is het nodig de werkelijke natuur te ontdekken van de uitdaging waarvan de aanslagen van Parijs uitdrukking zijn.

Wij Europeanen hebben dat wat onze voorouders wensten: een Europa als ruimte van vrijheid, waarin ieder kan zijn wie hij wil. Zo is ons continent een mozaïek geworden van allerlei culturen, religies en levensbeschouwingen, die onderling heel verschillend zijn.

De feiten van Parijs tonen aan dat deze vrije ruimte niet vanzelf bewaard blijft: ze kan worden bedreigd door wie de vrijheid vreest en met geweld zijn eigen visie op de dingen wil opleggen. Wat voor antwoord kun je op een dergelijke bedreiging geven? Het is nodig deze ruimte met alle wettelijke en politieke middelen te beschermen, te beginnen bij de Arabische landen die bereid zijn om een ramp te voorkomen die ook hen zou beschadigen, en daarnaast te zorgen voor een geschikt juridisch kader dat een authentieke religieuze vrijheid voor iedereen garandeert. Maar dat is niet voldoende, en de reden is evident. De plegers van de moorden in Parijs komen niet van buiten onze grenzen, het zijn immigranten van de tweede generatie, die in Europa zijn geboren, opgeleid en gevormd als Europese burgers, zoals zovele anderen die sinds tijden in onze landen leven. Het is een fenomeen in wording, vanwege de constante migrantenstromen en de demografische groei van de bevolkingsgroepen die uit alle delen van de wereld hier aankomen, om redenen van armoede en andere noden.

Daarom ligt het probleem in de eerste plaats binnen Europa, het speelt vooral in ons eigen huis. De echte uitdaging is van culturele aard, en haar terrein is het dagelijks leven. Als degenen die hun land verlaten bij ons aankomen op zoek naar een beter leven, als hun kinderen worden geboren en volwassen worden in het Westen, wat zien ze dan? Kunnen ze iets vinden dat aantrekkelijk is voor hun menselijkheid, dat hun rede en hun vrijheid kan uitdagen? Hetzelfde probleem bestaat tegenover onze eigen kinderen: hebben we hun iets te bieden dat genoeg is voor de vraag naar vervulling en zin die ze in zichzelf aantreffen? In vele jongeren die opgroeien in de zogenaemde Westerse wereld regeert een groot niets, een diepe leegte, die de oorsprong is van die wanhoop die eindigt in geweld. Het volstaat te denken aan hen die vanuit Europa vertrekken om zich bij de terroristen aan te sluiten. Of aan het verstrooide en gedesoriënteerde leven van zoveel jongeren in onze steden. Op deze leegte, op dit niets dat zich uitbreidt, moeten we antwoorden.

Ten overstaan van de feiten van Parijs is het onvoldoende een ander idee op te leggen, hoe waar dat idee ook is. We hebben geleerd, na een lange weg, dat er geen andere toegang tot de waarheid is dan via de vrijheid. Daarom hebben we besloten om het geweld af te zweren dat momenten van de voorbije geschiedenis heeft gekenmerkt. Vandaag de dag heeft niemand van ons de illusie te antwoorden op de uitdaging van de anderen door een waarheid dwingend op te leggen, welke dat ook is.

Voor ons is Europa een ruimte van vrijheid; hetgeen niet wil zeggen een lege ruimte, waarin geen voorstellen voor het leven meer zijn. Want van het niets kun je niet leven. Niemand kan zich handhaven, een constructieve relatie met de werkelijkheid hebben, zonder iets waarvoor het de moeite waard is te leven, zonder een hypothese voor een betekenis.

Dit is dus het werkelijke element dat de toekomst van Europa zal bepalen: of zij eindelijk de plek zal weten te worden van een werkelijke ontmoeting tussen voorstellen voor betekenis, hoe verschillend, hoe veel ook. Zoals eeuwenlang gebeurd is in enkele landen in het Midden-Oosten, waar allerlei culturen en religies in vrede konden samenleven, terwijl nu de Christenen worden verplicht hun land te verlaten omdat de situatie hun het leven onmogelijk heeft gemaakt. Op deze manier echter wordt het probleem niet opgelost maar alleen verplaatst.

Nu begin de verificatie voor Europa. Ruimte van vrijheid betekent vrijheid om zichzelf uit te spreken, apart of samen, tegenover alle anderen. Laat eenieder zijn visie en zijn manier van leven beschikbaar stellen voor iedereen. Door dit met elkaar te delen zullen we elkaar ontmoeten vanuit het vertrekpunt van de werkelijke ervaring van eenieder en niet vanuit ideologische stereotypen die een dialoog onmogelijk maken. Zoals paus

Franciscus heeft gezegd, “aan het begin van de dialoog staat de ontmoeting. Daaruit wordt de eerste kennis van de ander geboren. Als, inderdaad, je vertrekt vanuit het gegeven van het gezamenlijk toebehoren aan de menselijke natuur, kun je vooroordelen en onjuistheden overwinnen, en kun je beginnen de ander te begrijpen volgens een nieuw perspectief”.

De huidige situatie is een buitengewone gelegenheid voor iedereen: ook voor de christenen. Europa kan een grote ruimte voor ons vormen, een ruimte voor het getuigenis van een veranderd leven, vol van betekenis, in staat om wie anders is te omhelzen en zijn menselijkheid op te wekken door gebaren vol van vrijgevigheid.

Toen hij de christenen uitnodigde om het verlangen te getuigen te voeden, onderstreepte paus Franciscus dat “je alleen zo de bevrijdende aankondiging van de liefde van God en van het heil die Christus ons aanbiedt, kunt voorstellen in heel zijn kracht, schoonheid en eenvoud. Alleen zo ga je met die houding van respect naar de anderen.” Maar geloven wij christenen nog in het vermogen van het geloof dat wij hebben ontvangen om aantrekkelijk te zijn voor hen die wij ontmoeten, en in de aantrekkelijkheid van zijn ontwapende schoonheid?

Julián Carrón

Voorzitter van de Fraterniteit van Gemeenschap en Bevrijding